

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ÜYKÜLERİ

İKİNCİ BASKI

Ülkü Tamer

Alleben
Öyküleri

ALLEB
ÖYK

KE
TE
BE

ALLEBEN ÖYKÜLERİ

ÜLKÜ TAMER

Alleben neresi?

Anteplilerin iyi bildiği gibi Alleben, Antep'in içinden onu çoğaltarak geçen, kentin kültürünü biçimlendiren uzun ve güçlü Fırat Nehri'nin geçmişte "gürül gürül akan", sonra sonra zayıflasa da Antepliler için önemini yitirmeyen kollarından biri.

Çocukluk neresi?

Ülkü Tamer, Jorge Amado'dan alıntılıyor: "İnsanın anayurdu çocukluğudur." Antep yolculuklarını, hatıralarını anlatırken "beni oluşturan en önemli öğelerden biri. Belki yok olup gitti çoğu. Ama içimde bir yerlere o zenginlikleri define gibi gömmüşüm. Onları yeniden çıkarıp keşfetme olanağını sağlıyor" diyor. Alleben Deresi, Antep ve çocukluk... Ülkü Tamer için bu üçü, iç içe akan ve İkinci Yeni'nin büyük şairini besleyen büyük, güçlü bir kaynaktır desek herhalde yanılmış olmayız.

Alleben Öyküleri neresi?

Çocukluğunu ve büyüdüğü şehri, onun kültürünü içinde görkemli özgünlükte bir define gibi taşımaya bilen bir şairin, anayurduna, kendisine, kültürene dair gördüklerini, hatırladıklarını öykü formunda yeniden keşfi. Ne yüzleşmekten ne sevmekten ne de hayat ve ölümden korkan, bilakis hepsini pek çok edebi formda kucaklamaya bilen cesur bir sanatçının öyküleri.

Ülkü Tamer, anılarında Antep'i anlatırken şöyle diyor: "Tepe aşılinca dünyanın en güzel resmi, Antep görüldü."

Buyrun işte siz, işte tepe, işte Ülkü Tamer ve işte Alleben! Dünyanın en güzel resmi.

	ALLEBEN ÖYKÜLERİ ÜLKÜ TAMER	 9 786257 854191
KİTAP NO 343	DİZİ ADI ÖYKÜ	19 TL KDV'den muaf

ISBN: 978-625-7854-19-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 343

Öykü

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Aykut Ertuğrul

Yayına Hazırlayan

Eray Sarıçam

Kadir Daniş

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. Baskı 1991

Ketebe'de

1. Baskı

Eylül 2020

2. Baskı

Ekim 2020

İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.

İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://www.kantey.org>

Alleben Öyküleri

Ü L K Ü T A M E R

K E T E B E

Ülkü Tamer

1937 yılında Gaziantep'te dünyaya geldi. Robert Kolej'den mezun olduktan sonra bir süre Gazetecilik Enstitüsü'nde okudu. Oyunculuk, editörlük, yayıncılık, çevirmenlik yaptı. Dergiler çıkardı. Şiiriyle İkinci Yeni akımının önde gelen şairlerinden oldu. 2018'de Muğla, Bodrum'da vefat etti.

Eserleri - Şiir: *Soğuk Otların Altında, Gök Onları Yanıltmaz, Ezra ile Gary, Virgülün Başından Geçenler, İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür, Sıragöller, Antep Neresi, Yanardağın Üstündeki Kuş* (toplu şiirleri), *Bir Adın Yolculuktu, Lucia* (kitaplarına girmemiş şiirleri). Öykü: *Alleben Öyküleri, Tarihte Yaşanmamış Olaylar*. Anı: *Alleben Anıları, Yaşamak Hatırlamaktır, Bir Gün Ben Tiyatrodayken*. Antoloji: *Çağdaş Latin Amerika Şiiri Antolojisi*.

İÇİNDEKİLER

Sitti Zeynep /	7
Çete İsmail /	27
Şekerci Asım /	41
Macı Hüseyin /	47

SİTTİ ZEYNEP

1

Kilidi kırmak zor olmadı. Kapak gıcırtyla açıldı. Ayağa kalktım, elimi toza sürdüm. “Öf” dedim, “amma da tozlanmış.”

İkisi de duymadı beni. Ninem örtüyü kaldırıyordu. Eski, çok eski bir alaca; yırtılmış, kırmızı iplikle dikilmiş. Ben de olsam dikerdim bu kadar. Bir örtü daha: eski bir alaca, kim bilir hangi yılın alacası. Ben o zamanlar var mıydım: Sitti Zeynep bana masallar anlatır mıydı? Yürüyebildiği günlerden mi?

Babam kocaman bohçayı indirdi. Üstteki, toz içindeki bohçayı. Bana Sitti Zeynep’in her gün sandığı açtığını söylemişlerdi. Ninem çengelli iğneyi çıkardı; kumaşı gördüm. Renkli bir kumaş: kırmızı, yeşil, mor, yine kırmızı, yeşil, mor. Elimi uzattım. Ninem “Acele etme,” dedi. Babam küçük kürsüde kıpırdandı. Ses etmeyip çömeldim.

“Daha bir sürü kumaş var,” dedi ninem. “Giymezdi ki. Yaptırmazdı da. Ne kadar üsteledik, giymedi. Yine sen eskileri yaktın da...” dedi. “Sırtından çıkanları gördüm. Daha bir sürü kumaş var.”

Odanın tek penceresi bahçeden üç metre yukardaydı. Sitti Zeynep hep o pencerede beklerdi yazı. Yazı, artık içinde

dolaşarak bekleyecek o geniş bahçe yoktu. Odanın üç kapısı başka yerlere açılıyordu: helaya, hazineye, merdivenlere. Bizim uzun haznamız, Beyhan'ın akreplerinden korktuğu, karanlığında Sitti Zeynep'in tilkilerini gördüğümüz, uzun, soğuk, uzun haznamız nerede? "Kâkülü kan olmuş. Başı yarılmış. Hanım ana!" Başımı tülbentle bağlayarak, kana bulanmış elime şaşkınlıkla zeytinyağı sürerek beni çıkardıkları o uzun haznamız nerede? Şimdikini beş sandık, sekiz de teneke dolduruyor. Bir de çivi kutusu.

Kumaşı yere koydu ninem, "Giymezdi ki," dedi.

Bohça kâğıt yumaklarıyla doluydu. Birini alıp açtım. İplikler. Birini daha alıp açtım. İplikler. Sonra bir düğme, iplikler, iplikler, bir düğme daha. Üçümüzün önü de kâğıtla doldu.

Garip bir bitkinlikle "Deli," dedi ninem. Babam hiç konuşmuyordu. Bir yumak da o aldı, açtı. İplikler. Ben sevinir gibi oldum. Açtığım yumaktan iki dikiş iğnesi çıkmıştı çünkü. "Bakın," dedim, "iki dikiş iğnesi." İğneler, iplikler, üç düğme, bir düğme daha, biri sarı, öteki beyaz iki düğme daha, boş makaralar, kâğıt parçaları, kırık bir tırnak makası, kemik bir tarak, kırmızı bir kurdele, sayfaları eksik bir *Radjo* dergisi, paçavralar, kese kâğıtları, iğneler, belki yüz kadar iğne, kolonya şişeleri, kına, payyavşığı, boncuklar, patlamış kırmızı bir balon, babamın askerlik arkadaşının fotoğrafı, kâğıda sarılı süprüntü, tahta parçaları, taşlar, bir bebek, takvim yaprakları çıktı sandıktan. En alttan da bir afiş: *Kanlı Kazak*. Sitti Zeynep'e. Ayhan'a, Beyhan'a filmler oynattığım günlerden. Evde herkesin, Sitti Zeynep'in bile, sandık odasında afişimi aradığı günlerden.

Ninem "Kaç yılın kâğıdı bu..." dedi.

"Bilmem," dedim, "paket mi yapacaktı ne?"

Kiraz Bacı odaya girdi. “Sitti Zeynep ölmüş,” dedi.

Öğle yemeğinden yeni kalkmıştık. Kiraz Bacı, Sitti Zeynep’e yemeğini götürmüştü. Merdiven başındaki odasına. Hemen döndü. “Sitti Zeynep ölmüş,” dedi.

Babam aşağıya gitti. Döndüğünde onun sesi de olağandı. “Evet, ölmüş,” dedi. Ninem hemen Nezihe Hanımlara koştu.

Biraz sonra dört arkadaşı geldi babamın: Kemal Bey, Osman Bey, İbrahim Bey, Nuri Bey. İkinci namazına yetişsin diye telâşlanıyorlardı. Osman Bey doktora gitti. Kemal Bey, “Belediye hoparlörüne vermeyecek misiniz?” diye sordu. “İstemez,” dedi babam. “Ama tanıdıkların haberi olsun,” dedi Kemal Bey. Babam istemedi. Kardeşinin cenazesinde kimseler olmayacaktı. Bunu Kemal Bey’in aklı almıyordu. “Hoparlörden duyursak tanıdıklar gelirdi. Cemaatsiz cenaze olur mu? Bari iki camide selâ verdirelim,” dedi.

Dört gün önce İstasyon Caddesi’nde gözüme bir karınca kaçmıştı. Hemen o akşam kızarmış, akmaya başlamıştı gözüm. Ertesi gün doktora gitmiştim. İlâçlar, iğneler vermişti doktor; ama gözümün akması kesilmemişti. Ağladığımı sanarlar diye sıkılıyordum şimdi.

“Dört gün önce karınca kaçtı gözüme,” dedim. “Nerede?” diye sordu İbrahim Bey, “İstasyon Caddesi’nde.” “Doktora gittin mi?” “Gittim ama fayda etmedi.”

Nuri Bey “Nasıl ölmüş?” diye sordu.

“Bilmiyorum,” dedim. “Oturuyordum. Yemekten sonra. Kiraz Bacı gelip ‘Ölmüş,’ dedi. Hepimiz şaşırırdık.”

Nuri Bey, İbrahim Bey’e döndü, “Kurtulmuş,” dedi.

Mutfağa gidip buzdolabını açtım. Şişeden bir yudum su içtim. Holden Kiraz Bacı’nın sesini duydum. “Sular kesiliyor; bari hortumla banyoya su doldursak,” diyordu. “Olmaz,” dedi

ninem, “su doldurulmaz; tersine, bütün sular boşaltılır.” Aynaya baktım. Gözlerim kıpkırmızıydı. Odaya dönünce, “Doktor daha beter etti gözümü,” dedim İbrahim Bey’e. “Bir gözüm akıyordu. Bulaşmasın diye öteki gözüme de damla damlattı. Onu da kızarttı.”

Kemal Bey, “Bir bardak su verir misin?” dedi. Sevinerek mutfaka koştum. Buzdolabını açıp şişeden su içtim. Bir bardağa bir başka şişeden su doldurdum. Aynaya baktım. Bir türlü geçmiyor. Ergunlar beni bekleyeceklerdi. Halkevi bahçesinde. “Cenazeden sonra giderim; bir şey söylemem. Sorarlar. Halam öldü, derim.”

“Sağolasın,” dedi Kemal Bey. “Can çekişmiş mi?”

“Bilmiyorum,” dedim.

“Uzun zamandır hastaydı galiba,” dedi Kemal Bey.

“Çok uzun zamandır. ‘Ameliyat olur ama yaşamaz,’ demiş doktorlar. Binde dokuz yüz doksan dokuz ölürmüş. Babam da, ‘Kalsın,’ demiş. Mazhar Osman bakmış. Babam da ameliyat ettirmemiş.”

Ayaklarını tandırda yaktıktan sonra daha da kötüleşmişti Sitti Zeynep. O gece, bahçedeki konuşmalara uyanmışım. Ayhan’ı da uyandırmıştım hemen. Babam bir fayton getirmişti. Doktor Cevat Bey’e götürmüşlerdi. Bir ay hastahane kalmıştı. “Adını sorarlarsa Sitti Zeynep deme, Zeynep de,” diye tembihlemişlerdi bize. Sitti Zeynep eve döndükten bir ay sonra bahçede oturmaya, bir yerden bir yere sürünerek gitmeye alışmıştı.

Osman Bey doktordan döndüğünde mutfakta su içiyordum. Babam kapıda karşıladı Osman Bey’i. Osman Bey “Aldım,” dedi. “Doktor evdeymiş. Son zamanlarda görmemiş ama verdi.”

Babama bir kâğıt uzattı. Uzanıp kâğıda baktım. Bir reçete. Üstünde dört gün öncenin tarihi var. “Hastanın adı: Bn. Zeynep.” Sonra “I, II, III” ilâçlar. Babam kâğıdı çevirdi. Arkasına baktı. Bugünün tarihi. “Saradan ölmüştür.”

Cenaze ikinci namazına yetişti. Ayhan’la Beyhan annemle İstanbul’da oldukları için camiye gidemediler. Ben gittim. Bildiğim duaları okudum. Namaz için sıraya dizilmişlerdi. Ben de bir yerde durdum. Babam beni arkaya itti. “Cenaze namazını bilmiyorum ama Allah beni anlar,” diye düşündüm. Tabutu da taşıyamadım. Küçüktüm.

Halkevi bahçesinde Ergunlar bir şey sormadılar. Sadece, “Gözün nasıl?” dedi Ergun. Cevap vermedim.

Eve döndüğümde ninem merdiven başında babamla konuşuyordu. “Işıklar yansın,” diyordu. “Odasının ışığını söndürme. Bu gece sabaha kadar yanık kalsın. Üç gün yanık kalsın.”

Yemek yemedik. Bana ısıtmak istedi ninem, “Olmaz,” dedim. Erkenden yattım. Tam uyuyacaktım, zil çaldı. Ninemin sesini duydum: “Kemal Beyler geldi.” Kemal Beyler gittikten sonra babam bir süre Kur’an okumuş.

3

“Yum gözlerini,” dedi Berber Halit.

Gözlerimi yumdum. Sağ elimi alnıma götürdüm, örtünün altında kıpırdandım.

“Dur,” dedi Berber Halit. Sonra kâkülümü düzeltti; gömleğimin altında, ince, mavi bir şeritin ucunda duran muskayı çıkarıp boynumu sildi. “Eee,” dedi, “artık bu muskayı atmanın zamanı geldi. Baksana, kocaman adam oldun. Gelecek sefere bıyıklarını da alırım.”

Aynaya baktım. Örtünün dışına çıkardım kollarımı, muskamı içeri sokmak istedim.

“Dur bakalım,” dedi Berber Halit, “amma aceleci oldun. Az kaldı.”

Saçımı ıslatacaktı. “Nasıl olsa gidip yıkanacağım şimdi,” diye mırıldandım. “Saçımı ıslatınca ninem kızıyor,” demedim.

Kalkacakmış gibi davranarak muskayı gömleğimin altına kaydardım. Berber Halit omuzlarıma bastırdı; tarağa biraz pamuk takıp suyla ıslattı, saçımı taradı; biraz pamuğa kolonya döktü, enseme, kulaklarımı sildi. Pamuğa baktı.

Artık kalktım. “Parasını babam verecek,” dedim.

Kiliseden bozma Halkevi’nin önüne gelince, Berber Halit’in özenerek düzelttiği kâkülümü bozdum. Arkaya yatırmak istedim saçlarımı, olmadı. Halkevi’ni çevreleyen parmaklığın her demirine teker teker vurarak, her onuncu demire ikişer kere vurarak, ağır ağır yürüdüm. Ansızın, biraz önce baktığım hâlde görmediğim iskeleyi fark ettim. O kadar büyüktü ki Halkevi’nin bir yüzünün yarısının yarısını kaplıyordu. İşçiler vardı üstünde, savaştan kalma kurşun ve şarapnel izlerini çimentoyla sıvıyorlardı. Belki de beyaz bir badana çekerlerdi sonra.

Sabah sayılırdı, ama yine de kılların boynumu yakmasının güneş yüzünden olduğunu sanıyordum. Eve gitsem; gömleğimi, fanilamı, muskamı çıkarsam, ninem sırtımı iyice silse, sabunlu bez yapıp boynumu silse, yeni fanila verse bana, kısa kollu kırmızı gömleğimi de verse, bahçede gemiyi kurup Beyhan’la içine girsek, sonra film oynatsak, ama o muskayı hiç takmasam, takmayınca da Ayhan’ı kızdırsam, “Benim muskam yok ya, Berber Halit gelecek sefere bıyıklarımı da kesecek,” desem, arkasından Şükrü gelse, bizi Alleben’e, cambazlara götürse diye düşündüm.

Evimizin çinko kaplı kapısını iterken kâkülümü yeniden bozdum, muskayı gömleğimin üstüne çıkardım. Kısa, loş dehlizi geçerek avluya girdim. Ayhan mavi masasını ters çevirmiş, havuzun yanına çekmişti. Ninem görmeden mutfaktan aldığı oklava elindeydi. Geminin içine girmiş, öteki gemiye, benim masama doğru bir şeyler bağııyordu. Beni görünce durdu, “Kim tıraş etti?” dedi.

Cevap vermeden mutfağa girdim. Ninem küçük kürsüsüne oturmuş, patates soyuyordu. Kiraz Bacı mutfakta değildi.

“Ben artık Berber Halit’te tıraş olmam,” dedim.

Ninem son patatesi aldı, soydu. Ayağa kalktı. Tencereyi musluğa götürdüm.

“Ne oldu?” diye sordu ninem.

“Baksana,” dedim; muskayı gösterdim. “Muskayı dışarı çıkardı, boynumu sildi, sonra içeri sokmadı. Yolda herkes bana baktı. Kepaze oldum.”

“İçeri soksaydın ya,” dedi ninem.

Bu aklıma gelmemiştir. “Hiç söylemeseydim keşke,” diye düşündüm. Sonra bahçeye fırladım.

“Kim tıraş etti?” dedi Ayhan.

“Berber Halit,” dedim.

Beyhan masadan çıktı, koşarak yanıma geldi.

“Beni de Berber Halit tıraş etti,” dedi Ayhan.

“Gelecek sefere bıyıklarımı da kesecekmiş.”

“Beni de Berber Halit tıraş etti,” dedi Beyhan.

“Hani dün Sait tıraş etti demiştin,” dedi Ayhan.

Yürüdüm. Oda kapısını açarken arkama dönüp “Halkevi’ni boyuyorlar,” diye bağırdım.

Önce babamın elini öptüm, sonra annemin

“Berber Halit mi kesti saçını?” dedi babam.

“Hıı,” dedim.

“Kendisi mi kesti? Dön bakayım. İyi olmuş.”

Ensem iyice yanıyordu artık. Beyhan girdi. “Ninem seni istiyor,” dedi.

Mutfağa girerken gömleğimi, fanılamı çıkardım. Küçük kürsüye oturup bekledim.

“Yok, tövbe,” dedi bir ses. “Bir daha getirirse suratına çalarım,” dedi Sitti Zeynep’in sesi. Uzun masanın köşeyle birleştiği yerde, hasırın üstünde oturduğunu biliyordum. “Dert tutasıca,” dedi.

“Eeee,” diye bağırdı ninem, “kes artık. Sabah bu, akşam bu. Vır vır vır vır. Ne bu be? Can demişler buna. Ekmek mekmek yollamam artık. Derdin kökünü ye. Sabah Kiraz, akşam Kiraz. Zaten senin yüzünden çekip gidecek. Eğ başını.”

Başımı eğdim. Muska gözlerimin önünde sallanıverdi; çıkarıp avucuma aldım. Başımı yeniden leğenin üstüne eğdim. Ninem biraz su döktü, çok sıcaktı ama söylemedim. Gözlerimi yumdum; ninem başımı sabunlamaya başladı.

“Yemek veririz, yemek beğenmez,” dedi. “Entari diktiririz, giymez. Zıkkımın kökünü ye. Canın isterse ye. Zaten bütün o çulları, eskileri alıp yakacağım bir gün. Ne bu, paçavralar içinde? Gelene gidene karşı. Sandığındakileri çıkarıp giymedikçe yeni meni yok artık. Bir de vır vır vır vır. Ne istersin kadından?”

Tasla su döktü, bir daha döktü. Sabunun kaşlarıma inip oradan leğene aktığını duyuyordum. Gözümün birini açtım. Koca leğende biraz su, üstünde kirli bir beyazlık, küçücük köpükler. Baktım, K harfi. Hoşuma gitti. Beyazlıklar oynadı, daha da yayıldı. Kalın, kısa bir yılan oldu, arkasından S. Şimdi I olacak dedim, oldu. Başka bir yerde YO. Tersinden okudum: OY. Öteki gözümü de açtım.

“Az daha dök,” dedim. “Gözüme sabun kaçtı.” Ninem iki tas daha döktü. Sabunlamaya başladı yine.

Baktım: bir yüzün yandan görünüşü. Burun uzadı, uzadı, dağıldı.

“Gitmiş, Kürttepe’de beni anlatmış,” dedi Sitti Zeynep. “Zaten bir daha getirirse suratına çalarım tepsiyi. Kiraz, Kiraz... Kiraz’ın gözü kör olsun.”

“Kulağını sabunla,” dedi ninem.

Kulaklarımı sabunladım, sonra muskayı leğenin içini bıraktıverdim.

“Allah gözünü kör etmesin,” dedi ninem. Muskayı sudan çıkardı. Elindeki sabun köpükleri usul usul muskanın şeridine

yürüdü. *Realite* dergisinde gördüğüm bir işareti, Churchill'in V işaretini aradım. Leğenin tam ortasında buldum. İki tas su daha döktü ninem.

“Oldu mu?” dedim.

“Bir daha var,” dedi ninem. “Dört olsun.”

“Çift olsun,” dedi Sitti Zeynep. “Tek kere ölüleri yıkarlar.”

Yine sabunlandım. Ninem kocaman bir havluyla başımı kuruladı. Sonra sabunlu bez yapıp boynumu, sırtımı, göğsümü sildi. Musluğa gidip ellerimi yıkadım.

“Bir daha hap getirmeden ekmek getirmesin,” dedi Sitti Zeynep, “Başına çalarım.”

“Hap map yok artık, zaten köye yollayacağız seni,” dedi ninem.

“Yok, ben köye gitmem,” dedi Sitti Zeynep. Baktım, uzun masanın köşeyle birleştiği yerde, hasırın üstünde oturuyordu.

Ninem fanilamı uzattı.

“Artık atlet giysem,” dedim.

“Hele havalar biraz daha ısınsın. Gelecek sefer,” dedi ninem.

Kısa kollu kırmızı gömleğimi de giydim. Ninemin elini öptüm. O da beni iki yanağımdan, sonra burnumdan öptü.

“Hadi bakalım, dövüşmeden oynayın,” dedi. Islak muskayı uzattı. “Güneşe koy da kurusun.”

“Olur,” dedim.

Çıkarken Sitti Zeynep'e döndüm: “İdris'e ne oldu?”

Ayhan'la Beyhan'a görünmeden muskayı güneşe koydum; gemilerin yanına gittim.

“Gel, kılıçlaşalım,” dedi Ayhan.

“Sonra,” dedim.

“Erkeksen şimdi çık karşıma.”

“Bak, döverim haa,” dedim.

“Masama binmek istedi, bindirmedim,” dedi Beyhan.

“Sen kendi gemine bin,” dedim Ayhan’a.

“O da benim gemime bindi,” dedi Ayhan.

“Olsun, bizim çete başka,” dedim. “Muskana bakayım.”

Gösterdi.

Beyhan’a döndüm: “Muskana bakayım.”

Gösterdi. Güldüm.

“Bende senin muskana bakayım,” dedi Ayhan.

“Bak ama göremezsın ki,” dedim.

“Niye?”

“Benim muskam yok ki. Bıaktım artık.” Çıplak göğsümü gösterdim.

Ayhan, elinde leğenle mutfaktan çıkan nineme bağırdı: “Kemal muskasını çıkarmış.”

“Çıkarmışsa çıkarmış. Sen de büyü, sen de çıkar,” dedi ninem.

Ayhan’ı dürttüm. “Kemal Ağabey, de.”

Avlunun öteki ucuna, ninemin yanına koştum; leğeni almak istedim. “Ver de ben dökeyim.”

“Bırak sen, ben dökerim,” dedi ninem. Bana bakmadan, “Sitti Zeynep’le eğlenme,” diye ekledi. “İdris İdris diye de kızdırma.”

“Olur,” dedim. Gemilere dönüp bağırdım: “Benim babam Fransa’nın en iyi kılıç kullanan adamıydı!”

Ayhan’ın üstüne saldırdım, biraz kılıçlaştık. O beni yaraladı ben de onu iki kere öldürdüm. Gemime çıktım sonra. “Arkadaşlar,” dedim “Tuna boyuna gideceğiz. Orası bizim için âb-ı hayattır!”

“Şükrü’den de iyi yaptın,” dedi Ayhan. “O hiç Ferdi Tayfur gibi söyleyemiyor.”

“Ferdi Tayfur kim?” dedi Beyhan.

Sitti Zeynep sürüne sürüne mutfaktan çıktı, yanımıza yaklaştı.

“Babam görür haa,” dedim.

“Yok, bana İdris İdris deyip durma,” dedi Sitti Zeynep.

O sırada Kiraz Bacı yazlıktan seslendi: “Kemal, Ayhan, Beyhan!”

Beyhan’a döndüm: “Hele git de bak.”

“Bırak çağırsın,” dedi Sitti Zeynep. “Gitmeyin. O bana hap getiriyor mu!”

“Getirmedi mi?” dedim.

“İki gündür getirmedi,” dedi.

“Ben annemden alır getiririm öyleyse,” dedim. “Hasta mısınız?”

“Hastayım ya. Beni senden başka seven mi var şu evde?”

“Ben de severim,” dedi Beyhan.

“Bak,” dedi Sitti Zeynep, “baban da duvar ördürüyor şimdi. Sokaktan gelen sesleri duymayayım diye taşla örüyorlar.”

“Ne duvarı?” diye sordum.

Elini uzatıp helanın yanını gösterdi. Babam bir kümes yaptırmıştı. Bir buçuk metre yüksekliğinde küçük bir duvar yaptırmıştı. Kümesin öteki yanları telle kapanacaktı zaten.

“Onu senin için yaptırmıyor ki,” dedim. “Kümes olacak.”

“Benim için yaptırmıyor. Sokaktan gelen sesleri duymayayım diye. Zaten iki gündür hap da vermiyorlar.”

“Kümes olacak orası,” dedim. “Gör de bak, horozlar, tavuklar gelecek.”

“Tavuk ne yer, Kemal Ağabey?” diye sordu Ayhan.

“Ne yiyecek, üzüm yer,” dedi Beyhan.

“Aptal,” dedim, “tavuk üzüm yer mi hiç?”

“Peki, ne yer?” dedi Beyhan.

“Başka şey yer,” dedim. “Darı yer.”

“Üzüm yeseydi bağdan getirirdik,” dedi Ayhan.

Beyhan, “Kemal Ağabey’imin bağını anlatsana,” dedi Sitti Zeynep’e.

Sitti Zeynep, benim bağıma giren tilkiyi anlattı. Artık ezber biliyordum bu hikâyeyi, Sitti Zeynep’in gönlü olsun diye dinledim ama tilkinin Osman Çavuş’un elini ısırıldığı yerde güldüm.

Hikâye bitince ansızın hatırladım.

“Berber Halit söyledi,” dedim, “bugün Alleben’e cambazlarla hokkabazlar gelmiş.”

“Şükrü gelirse, babama söyle, bizi cambaza götürsün,” dedi Ayhan.

Beyhan, “Sen hiç hokkabaz gördün mü?” dedi Sitti Zeynep’e.

“Gördüm,” dedi Sitti Zeynep.

“Hokkabaz ne yaptı? Dedim.

“Diline şiş soktu,” dedi Sitti Zeynep.

“Şaşırdın mı?” dedim.

“Şaşırmadım.”

“Niye?”

“Ne bileyim niye?”

“Sen yapabilir misin?

“Ne yapabilir miyim?”

“Diline şiş sokabilir misin?”

“Sokamam.”

“Peki, hokkabaz yapıyor ya.”

“Tabii yapar.”

“Niye?”

“Niye olacak, o hokkabaz da ondan,” dedi Sitti Zeynep. Sonra, “Sen hokkabaz gördün mü?” dedi Beyhan’a.

“Görmedim,” dedi Beyhan. “Ben maymun gördüm.”

“Halkevi’ni boyuyorlar,” dedim Sitti Zeynep’e.

Bir süre sonra, “Memet Ali büyümüştür şimdi,” dedi Sitti Zeynep. “Hacı Teyze’nin oğlu. Millet gâvur kurşunundan öldü; kimi de ölmedi. Memet Ali yedi yaşındaydı o zaman. Bahçede incir ağacına çıkmış, gâvur kurşunu başladı. Hacı Teyze içerdenseşlenip durmuş. ‘İçeri gel,’ diye. Memet Ali bağırılmış. ‘Bu deyyusların kurşunu adama değer mi!’ diye. Öyle ya, kimine de değmedi.”

“Gel, penaltı çekelim,” dedim Beyhan’a.

Kalenin taşları zaten hazırды. Beyhan gidip topu getirdi. Ayhan da yanımıza geldi. Beyhan, çektiğim ilk penaltıyı tuttu.

“Burada Cihat var,” dedi.

Ayhan, Beyhan’ın üstüne yürüdü. “Cihat benim,” dedi. “Sen Galatasaraylısın. Cihat Fenerli.”

“Biz Galatasaraylıyız,” dedim Beyhan’a.

“Ben de Galatasaray’ın kalecisiyim,” dedi Beyhan. İkinci penaltıyı dışarı attım.

“Peki, Galatasaray’ın kalecisi kim?” dedi Ayhan.

“Ne bileyim ben? Kemal Ağabey, Galatasaray’ın kalecisi kim?”

“Sen gole bak,” dedim.

Beş penaltıdan ikisini attım. Beyhan da bana birini attı. Ayhan’ı 4-1 yendim. Ayhan’la Beyhan da 1-1 kaldılar. Beyhan, taşın üstünden geçen topu gol saymadı diye Ayhan’a kızdı.

“Kemal Ağabey’imin sınıflarında Ayhan adında bir kız varmış,” dedi.

“Beyhan adında da kız var,” dedi Ayhan.

“Hiç de bile,” dedi Beyhan. “Bir kere Beyhan deyince Bey var. Sonra han da var.”

“Han da ne demekmiş? Dedi Ayhan.

“Han, padişah demek, Hiç kızdı padişah olur mu?” dedi Beyhan.

“İyi ya işte,” dedi Ayhan. “Ben de han’ım”.

“Hanım bacı,” dedi Beyhan.

Ayhan, Beyhan’ın üstüne yürüdü. Tuttum.

“Beeeyhaan, Beeeyhaan, ödü kopar sıçandan,” dedi Ayhan.

“Aaayhaan, Aaayhaan, ödü kopar sıçandan,” dedi Beyhan. Sonra içeri kaçtı.

Havuzun yanında duran gemilerin gölgeleri kısaltmaya başlamıştı artık. Beyhan’ın ağacına, zerdali ağacına gittim, gölgesine oturdum. Elektrik fabrikasının sesinden başka ses duyulmuyordu. Bir gün önce Sitti Zeynep’in dediklerini hatırladım: “Kürttepe’deki elektrik fabrikası daha iyi. Onun sesi daha çok çıkıyor.” Neden kuş sesi duymadığımı düşündüm. Dinledim. Önce bir kuşun, sonra birikiüçdörtbeş kuşun sesi geldi kulaklarıma. Avlu kuşlarla doldu. Kiraz Bacı yazlığa, çamaşırları toplamaya çıkmıştı. Ninem avlunun öteki ucunda mangalla uğraşıyordu. Tatlı kralı Ayhan’a yumurta tatlısı yapacaktı herhalde. Beyhan acı kralıydı; ben ekşi kralıydım.

Sitti Zeynep’in sürünerek yanıma geldiğinin farkına bile varmamıştım.

“Ben sana küstüm,” dedi.

“Niye?” dedim.

“Nişanlanmışsın. Bir haber bile vermedin bana.”

“Nişanlanmış mıyım?”

“Nişanlanmışsın ya. İnsan halasına haber vermez mi?” dedi Sitti Zeynep.

“Kim söyledi nişanlandığımı?” dedim.

“Kiraz söyledi. İnsan nişanlısını getirir, gösterir.”

“Ben daha dokuz yaşımdayım,” dedim. “İnsan dokuz yaşında nişanlanır mı?”

“Sen nişanlanmışsın. Kiraz söyledi. Küstüm,” dedi Sitti Zeynep. Sonra birdenbire yere kapandı. “Hırraaa.” Sanki ciğerinden değil de, tulumbanın yanındaki kuyudan geliyordu sesi. Sırtüstü döndü. “Hırraa. Cumm.” Gözleri açıldı; gözbebekleri durmadan dönüyordu. Dilini çıkarmış, dişlerine yapıştırmak istercesine dudaklarına bastırıyordu. “Hırraaa. Cumm.”

“Nine!” diye bağırdım.

Beyhan, ninemden önce geldi. Sitti Zeynep’in kulağına eğilecek, “Hırraaa. Cumm,” dedi.

“Bak, döverim haa. Alay etme,” dedim. “Git, ninemden hap iste. ‘Hastalandı,’ de. Kiraz Bacı’yı da çağır.”

Ninem geldi.

“Hastalandı. İstersen hap ver,” dedim.

Kiraz Bacı da geldi.

“Hap istiyor hanım ana,” dedi. “Mahsus yapıyor. Benden bile sağlam.”

“Tut da götürelim,” dedi ninem.

Beyhan bana baktı:

“Ölür mü?”

“Tövbe de,” dedim.

“Tövbe,” dedi Beyhan.

Ninemle Kiraz Bacı, Sitti Zeynep’i kaldırdılar, hâlâ hırlıyordu.

“Sen de git,” dedim Beyhan’a. “Ninem hap verirse götür.”

“Yok, ben götürmem. Hastalık bana da geçer,” dedi Beyhan.

Ninemle Kiraz Bacı’nın Sitti Zeynep’i taşımalarına baktım.

“Sakın İdris İdris deme artık,” dedim Beyhan’a. “Hırraa Cumm da deme.”

“İdris kim Kemal Ağabey?” dedi Beyhan.

“Ne bileyim ben?” dedim. “Sitti Zeynep’le kaçmışlar. Ninem söyledi ya.”

“Nereye kaçmışlar?”

“Köye,” dedim.

“Sonra tutmuşlar mı?”

“Tutmuşlar,” dedim.

“Ayaklarını yakmadan önce mi kaçmışlar?” dedi Beyhan.

“Aptal,” dedim, “tabii yakmadan önce kaçmışlar. Yaktıktan sonra kaçabilirler miydi? Baksana, yürüyemiyor bile.”

“Ayaklarını yaktığı zamanı biliyor musun sen?”

“Biliyorum. Tandırda yakmış. Uyurken. Sen çok küçüktün o zaman.”

“İdris’i gördün mü hiç?” dedi Beyhan.

“Görmedim. Uzaktan akrabamızmış ama görmedim. Zaten ben doğmadan çok önce ölmüş. Öldürmüşler.”

“Sitti Zeynep ne zaman ölür?” dedi Beyhan.

“Gel de penaltı çekelim,” dedim.

İdris, yangın müfrezesindendi. Önceleri pek sevmemişti bu işi, ama gittikçe alışıyordu. Ev yakmadıkları gece huzursuz bile oluyordu. Rıza Bey, güneş batarken yangın müfrezesini topluyor, o gece hangi evin yakılacağını bildiriyordu. Toplantı biter bitmez, gidip kancalı uzun sırığını alıyordu İdris. Caminin avlusuna çıkıyor, onu okşuyor, onunla konuşuyordu: “Göreyim seni, tam sekiz kiremit düşürmelisin bir seferde. Yedi olursa kabul etmem. Leylekyan’ın evinde yedi kiremit düşürmüştün. Bu gece sekiz kiremit isterim. On seferde seksen eder.”

Yatsıdan sonra yola çıkıyorlardı. O kadar uzundu ki kancalı sırığı, iki eliyle zor taşıyordu. İki sırıkçı daha vardı kendinden başka. Öteki dört kişinin ellerinde gaz şişeleriyle paçavralar olurdu.

Yakacakları evlerden bazen ateş edilirdi üstlerine. Ama çoğu zaman pek karşı koyan olmazdı. İdris’le öteki sırıkçılar iki dakika içinde dümdüz ederlerdi damı. Ne kadar kiremit varsa yere düşürürlerdi. Sonra gaz şişelerini dama atarlardı. Kırılan şişelerden yayılan gaz ne kadar çabuklaştırırdı her şeyi. Paçavraları yakıp atmak, yangının bir anda büyümesini keyifle seyretmek işin en güzel yanıydı. Bir de çığlıklar olmasa. “Fransızlar bize acıyor mu!” derdi İdris. “Onları evlerinde barındıranlar bize acıyor mu!”

Ama o, ilk öldürdüğü Fransız’a acımişti. Hüseyin Bey’e yakalandıkları akşam.

İdris’in babasıyla Hüseyin Bey’in babası amca çocukları oluyorlardı. Bir kardeşi vardı Hüseyin Bey’in: Sitti Zeynep. On beş yaşındaydı. İdris de on sekizinde bir delikanlı. Birbirlerine tutulmuşlar, bir gün öğle üstü kaçmışlardı. Şubattı. Çamur içindeydi yollar. Dört saat kadar gitmişlerdi ki Hüseyin Bey’le arkadaşları yetişti arkalarından. Atlıydılar, tüfekleri vardı. Sitti Zeynep’i koparıp aldılar. İdris’i de öldüresiye dövdüler.

“Akraba olmasaydık vururdum seni,” dedi Hüseyin Bey. İdris’i orada, Sakçagöz yolunda, o soğuk Şubak akşamına bıraktı, kardeşini alıp eve döndü.

İdris yarım saat yattı olduğu yerde. Tam kalkmıştı ki bir Fransız atlısı göründü uzaktan. Çarpışmalar daha başlamamıştı. İdris, Fransız’ı durdurup su istedi. Fransız atından indi, matarasını çıkarıp içindeki bütün suyu yere döktü. İdris bıçağını çekip Fransız’ı vurdu. Vurduktan sonra da acıdı.

Şehre döndü sonra. Babasının arkadaşı Süleyman Bey’i aradı; Maarif Kahvesi’ne gittiğini söylediler. O sıralarda bir tiyatro kumpanyası çalışıyordu Maarif Kahvesi’nde. İdris kahveye gitti.

Kapıdan girer girmez büyük bir kavgayla karşılaştı. Çukurköy’den Hurşit Ağa’nın oğlu Paşabey bir kavga daha çıkarmıştı yine. Paşabey sırtında Fransız üniformasıyla dolaşır, yanında da silâhlı dört-beş adam bulundururdu. O gece Maarif Kahvesi’ne gelmiş; locasından aşağıya, Komiser Mustafa’nın başına fıstık kabuğu atmıştı. Tek başınaydı Komiser Mustafa, locaya çıkıp aşağı indirmek istemişti onu. Paşabey’in adamlarıyla dövüşerek merdivenlerden yuvarlanmışlardı. İdris kahveye girdiği sırada kapının önünde dövüşüyorlardı.

Girer girmez, gözüne bir bıçağın parıltısı çarptı İdris’in. O anda kahvedeki son lüks lambası da kırıldı. Kimsenin kimseyi gördüğü yoktu, ama boyuna yumruk atılıyordu. Komiser Mustafa, karanlıkta Paşabey’in adamlarından kurtulup kapıya attı kendini. İdris elini uzatıp omuzundan yakaladı onu. “Gel,” dedi.

Kaçıp Suburcu’nda bir cami avlusuna sığındılar. Birkaç saat orada kaldılar. İdris kim olduğunu, şehre niye geldiğini anlattı Komiser Mustafa’ya. Komiser Mustafa, “Nasıl olsa silâha sarılacağız; gel, bize katıl. Çınarlı Camisi’nde yatarsın,” dedi. İdris köye dönmeyi o anda siliverdi aklından. Bir Fransız öldürdüğünü söyledi. “İyi etmişsin,” dedi Komiser Mustafa, “Ama Fransız gâvurundan önce Paşabey gibi deyyusları öldürmeli.”

Nisan sonuna kadar çarpışmalara katılmadı İdris. Köye gitti. Anasını gördü. İki aylık yiyecekleri var mı diye baktı. Sonra şehre dönüp Mağarabaşı çarpışmasında silâh attı. O gün iki Fransız tankını püskürttüler.

Temmuz ortasına kadar yangın müfrezesinde kaldı. Sonra Carablus İstasyonu'na gönderdiler onu. Carablus İstasyonu'na saldırılmış, dokuz vagon un, konserve, pirinç, tütün, arpa ele geçirilmişti. İdris iki çuval pirinçle iki çuval un götürerekti Beşköy'e. Beşköy'deki dokuz arkadaşlarının yiyecekleri bitmişti. Yanına on dört yaşındaki kardeşi Beşir'i kattılar, birer de at verdiler altlarına. İdris'le kardeşi Carablus'a gidip Rıza Bey'in yazdığı pusulayı gösterdiler, pirinçle unu alıp Beşköy'e yollandılar.

Beşköy'e yedi kilometre kala, üç arkadaşıyla Tahir ıktı karşılarına. Dağlara sığınmıştı Tahir. Bir tek kurşun bile atmamıştı Fransızlara. Onun da yiyeceği tükenmişti. İdris'le Beşir'in götürdükleri unu, pirinci aldı, sonra da kendisini ele vermesinler diye İdris'i vurdu. İdris öldü. Beşir kaçıp şehre döndü, olanları Rıza Bey'e anlattı. Haberi Hüseyin Bey'e ulaştırdılar.

Tahir'in İdris'i öldürdüğünü hizmetçileri Kiraz Bacı'dan duydu Sitti Zeynep. İki hafta odasından çıkmadı. İki hafta sonra bir gece ağabeyi Hüseyin Bey'in çiftelerinden ikisini çaldı, ınarlı Camisi'nde Beşir'i buldu, yürüyerek Beşköy'e gittiler.

Sitti Zeynep, Eylül sonunda Tahir'i Hacıkurban Dağı'nda yakaladı. Tek başımaydı Tahir. Sitti Zeynep bir mağaranın ağzından ateş etti Tahir'e. Onu başından yaraladı. Sonra ağaca asıp gölgesinde oturdu, bir cigara sardı.

ÇETE İSMAİL

1

“225 kuruş oldu,” dedi Elmas. Gülümsedi.

Çete İsmail, iki elinin işaret parmağını uzatıp Elmas’ın dudaklarının uçlarına bastırdı.

“Gece yarısına kadar on lira olur,” diye ekledi Elmas. Sonra ansızın babasının sağ elinin işaret parmağını ısırıldı.

Çete İsmail parmağını çekmeye çalışmadı bile. Elmas’ın dilini gıdıkladı. Elmas güldü.

İçerden orkestranın sesi geliyordu. Çete İsmail de, Elmas da bütün parçaları ezbere biliyorlardı artık. Ama şimdi çalınanın ne olduğunu çıkaramadılar.

“Geçen seferkiler daha iyiydi,” dedi Elmas.

“Hepsi birbirinden kötü.”

“Dans etmeyi ne zaman öğreteceksin bana?”

“Okula git. Birinci sınıfı bitir. O zaman.”

“Yapma be Çete...”

Elmas sekiz yaşındaydı. Aslında geçen yıl gidecekti okula.

Gitmek istememişti. Babasıyla aralarında şöyle bir konuşma geçmişti Temmuz ayında:

Çete: “Haziran bakalım, Elmas, iki ay sonra okula başlıyorsun.”

Elmas: “Ben okula gitmek istemiyorum, Çete.”

Çete: “Sen bilirsin.”

O kadar. Kızı okula gitmek istemiyordu. Çete de yollamadı. Tabii annesi çok kızdı bu işe. Elmas’ın dayısıyla Çete’ye haber gönderdi: “Aptallık etmesin. Elmas daha küçücük bir çocuk.”

Çete İsmail bir şey demedi. Elmas’ın dayısını dövdü. Elmas’ın dayısı küfretti giderken. “Zaten senin gibi serseriden baba mı olur!” dedi.

“Bak,” dedi Elmas, “iki buçuk geliyor.”

İki buçukluk. Onuncu adam. Zayıftı, kısa boyluydu. Kahverengi bir pantolonu, beyaz çizgili yeşil bir ceketı vardı. Elmas gülümsedi.

Adam yaklaşarak, “Merhaba Çete,” dedi. “İçerisi kalabalık mı?”

“Yok canım,” dedi Çete.

Adam cebinden bir kravat çıkardı. Kahverengi bir kravat. Çete İsmail kravatı aldı. Adamın gömleğinin yakasını kaldırıp en üstteki düğmeyi ilikledi.

“Nasıl olsun?” diye sordu.

“Nasıl istersen.”

“Bu kravat üçgen bağlanmaz. Baksana, ip gibi,” dedi Çete İsmail.

Elmas içinden saymaya başladı: Bir, iki, üç... Çete İsmail, tam on ikide adamın kravatını bağlamış, gömleğinin yakasını indirmişti.

“Sağol,” dedi adam. Cebinden çıkardığı yirmi beş kuruşu uzattı; barın kapısından girdi.

Elmas, yirmi beş kuruşluğu babasından alıp cebine koyarken, “Etti iki buçuk lira,” dedi.

Eskiden bar yoktu şehirde. Adım başında saz vardı. Sazcılar emniyetten izin alıp bütün sazları bar yapmıştı. Elmas'la babası bir akşam Menekşe Bar'ın önünden geçerlerken bir adam yaklaşmıştı yanlarına. "Çete, kravat bağlamayı biliyor musun?" diye sormuştu. Bara kravatsız girmek yasaktı. Çete İsmail, adamın kravatını bağlamıştı.

Elmas, "Yirmi beş kuruş vereceksin," demişti adama.

O akşam gece yarısına kadar Menekşe Bar'ın önünde kaldılar. Kravat bağlamasını bilmeyen on bir kişinin kravatını bağladılar. 275 kuruş kazandılar. Elmas için güzel bir oyundu bu. Zamanla işi ilerlettiler. Artık sadece Menekşe Bar'ın müşterileri değil, sokağın başındaki Yıldız Bar'ın, karşıdaki Beyaz Bar'ın, bir sokak aşağıdaki Fıstık Bar'la Şen Bar'ın müşterileri de geliyordu kravat bağlatmaya. Herkes herkesi tanıyordu. Bir Kenan Bey vardı, her akşam küçük bir kese kâğıdında taze fıstık getirirdi Elmas'a; bir Recep Bey vardı, "On kuruşa olmaz mı?" diye pazarlık ederdi; bir Cemal Bey vardı, "Hangi barın kızları daha güzel?" diye sorardı her akşam; bir başka Cemal Bey vardı, üç kravat bulundururdu cebinde, üçünü de teker teker bağlatır, en beğendiğini boynuna takardı. Kravat bağlamasını bilen, yine de Çete İsmail'e kravat bağlatanlar vardı. Yanlarındakilere fiyaka yapmak için.

Çete İsmail yirmi yedi yaşındaydı. On sekiz yaşındayken evlenmiş, on dokuz yaşındayken bir kızı olmuş, yirmi üç yaşındayken de karısından ayrılmıştı. Şimdi erkek kardeşiyle oturuyordu Aysel.

İsmail, Çete İsmail olduğunda dokuz yaşındaydı. Macı Hüseyin'in sinemasına giderdi her akşam; her gidişinde de kavgacı çıkarırdı. Biraz büyüdü, bir fotoğrafçının yanına çırak girdi. İlk müşteriyi dövdüğü için kovuldu. Şehrin iki gazetesinden birini satmaya başladı sokaklarda. Matbaanın makinistinin başını yardı, kovuldu. Öteki gazeteye girdi. Önce satıcılık yaptı, sonra makinist çıraklığı. O gazetede kaldı. Okuldan zaten

ayrılmıştı. Dizgicilik yıllarını haber toplama yılları izledi. On altı yaşına geldiğinde, gazeteyi o yönetiyordu. Gazetenin bir odasını fotoğrafçı dükkânı yaptı, saz kadınlarının güzel fotoğraflarını çekti. İstanbul'a gitti. Orada da fotoğrafçılık yapmak istiyordu, beceremedi. Evinde kaldığı bir kadının altın bileziklerini sattığı için karakola düştü. Kadın, Çete İsmail'i bağışladı. Bu olaydan iki hafta sonra Çete İsmail şehrine döndü. Yanında, İstanbul gazetelerinde kullanılmış bir sandık klişe vardı. Eski gazetesinde çalışmaya başladı. Bir gece, gazete sahibinin evine telefon edip sordu:

“Belçika'daki şu şehir Brüksel diye mi yazılır, Bürüksel diye mi?”

Gazetenin sahibi uykudan uyandırıldığı için kızdı. Hem zaten o şehrin adı nasıl olsa yanlış çıkacaktı gazetede: Ertesi gün yumruk yumruğa dövüştüler. Çete İsmail klişelerini alıp gitti. İki gün sonra barıştılar. Bir ay sonra da Çete İsmail evlendi. Nikâhında gazetenin sahibiyle şehrin emniyet müdürü şahitlik ettiler.

2

“Uyan be Çete, göbeğine gün değdi.”

“Saat kaç?”

“Yedi buçuk,” dedi Elmas. “Kaçta geldin?”

“Dört buçukta,” diyemedi İsmail. “Dörtte,” dedi.

“İslandın mı?”

Çete İsmail ıslanmıştı.

“Buraya getirseydin ya onu,” dedi Elmas.

Çete İsmail, gülerek, “Sonra otele götürürken nasıl olsa ıslanacak değil miydin,” dedi.

“Yapma be Çete. Kendi kendine giderdi orospu. Kiminleydin?”

“Tanımazsın. Yeni gelmiş.”

“Güzel mi bari?”

“Eh işte,” dedi Çete İsmail.

Elmas, yorganın üstüne çıkıp babasının bıyıklarını taramaya başladı.

“Ne yemek yapayım bugün?”

“Ne istersen.”

“Ama öğleyin gelmeyi unutma.”

Çete İsmail kızını şakaklarından öptü. Saçlarını çözdü, bağladı, bir daha çözdü, bir daha bağladı. “Güzel Elmas, saçlarının her telinde beş tane elmas var. Koşuşup duruyorlar.”

“Niye altı tane değil?”

“Altı tane elmas var.”

“Elmasına kaç elmas istersin?”

“Bilmiyor musun sanki!” dedi Çete İsmail.

“Biliyorum, ama yine de soruyorum.”

“Bir elmas yeter.”

Elmas, babasının çayına bir şeker attı.

Pencereden bakarak, “Elmas ne güzel bugün,” dedi Çete İsmail.

“Çok güzel. Elmasta bir tek bulut bile yok.”

Yağmur kesileli iki saat olmuştu ancak; ama gökyüzü açıktı, aydınlıktı. Elmas yarı beline kadar eğildi pencereden, sokaktaki su birikintilerine baktı.

“Elmastaki şu elmaslara bak,” diye bağırdı babasına. “Sahici elmaslar gibi parlıyorlar.” Sustu. “Bana ne zaman elmas göstereceksin, Çete?” dedi. “Adım Elmas ama şimdiye kadar hiç elmas görmedim.”

3

Çete İsmail, kapının önüne çıkınca esnedi; yukarıya, pencereye baktı, kızına el salladı, öpücük gönderdi. Sonra gazeteye

gitti. Kimse gelmemişti daha. Kapıyı açtı; baskı makinesine bir göz attıktan sonra yazıhaneye geçti. Üst üste iki çay içti. Masanın üstündeki kâğıda çizgiler çizmeye başladı.

On dakika sonra Ekşi Selim'in sesini duydu arkasında: "Merhaba, Çete."

Çete İsmail şaşkınlıkla döndü: "Sen de nerden çıktın böyle?"

"Bu gece burada kaldım," dedi Selim.

"Biraz önce baktım ama görmedim seni."

"Kâğıt toplarının yanındaydım. Aralıkta. Baskı bittikten sonra kafa çektim geceleyin. Kapıyı kilitleyip gitmesini söyledim Nuri'ye. Eve gitmeye üşendim."

"Yağmur da yağıyordu," dedi Çete İsmail.

"Tam uyuyacaktım, yazıhanenin camı vuruldu. Gidip baktım, bir kadın. Kilitli olduğı için kapıyı açamadım tabii. Seni sordu. Sabahleyin gelir dedim."

"Beni mi sordu?" dedi Çete İsmail. "Kimmiş?"

"Bilmiyorum. Daha önce hiç görmedim."

Çete İsmail güldü: "Güzel mi bari?"

"Güzel," dedi Selim. "Galiba buralı değı. Daha önce hiç görmedim onu."

"Ne istiyormuş?"

"Ne bileyim ben Çete? Gelince sorar öğrenirsin."

Saat dokuza doğru satıcılar geldi. Bekir'le İlhan. Çete İsmail, Bekir'e yüz, İlhan'a elli gazete verdi. "Bunları satmadan gözüme görünmeyin," dedi. Sonra sekiz abonenin gazetelerini postaladı. Sekizi de İstanbul'daydı. Öğleye doğru Nihat'ın getirdiğı şehir haberlerini yazdı. O arada İstanbul gazeteleri de gelmişti. İlgisini çeken iki cinayet haberiyle bir inceleme yazısının başını kesti, dizmesi için Ekşi Selim'e verdi. Eve gitti. Elmas'la yemek yedi, yarım saat uyudu. Gazeteye dönüp radyoyu açtı, haber yazdırma servisinin kelime kelime yazdırıdğı

haberlere kulak verdi biraz, ama hiçbirini yazmadı. İçeri geçti, ön sayfanın nasıl bağlanacağını söyledi Ekşi Selim'e. Arka sayfa her zaman hazırda zaten: İki ilân, "Şehrimize gelen-giden trenler", sinemalarda oynayan filmler, patronun adı, kendi adı. Patron iki haftadır İstanbul'daydı.

Yazıhaneye döndü. Bir çay daha içti. Çayını bitirmek üzereydi ki kapı açıldı, bir kadın girdi.

4

O gece eve dönerlerken, "Öff be," dedi Elmas, "bir şey kazanamadık bu akşam."

475 kuruş kazanmışlardı.

"Ama yarın acısını çıkarırız," dedi Elmas.

Çete İsmail susuyordu.

Elmas, "Kime gidiyorsun bu gece?" diye sordu.

"Kimseye."

"Dokuz," dedi Elmas.

"Ne dokuzu?"

"Akşamdan beri söylediğin dokuzuncu söz bu."

"Sözlerimi mi sayıyorsun artık?"

"Pek konuşmayınca saymak kolay oluyor," dedi Elmas.

Güllüçit Sokağı'na kadar sustular. Köşeyi dönünce, "Niye gitmiyorsun?" diye sordu Elmas.

"Canım istemiyor."

"Bir şey mi oldu bugün?"

"Ne olacak!" dedi Çete İsmail. "Bir şey olmadı."

Sokak kapısını açtı. Kapıyı açar açmaz değişik bir koku, eski yıllardan bir koku çarptı burnuna. "Bu kokuyu bir yerlerden hatırlıyorum," diye düşündü. "Bir defterden galiba. Hayır, başka bir yerden."

Yukarı çıktılar. Elmas, sandıktaki kumbarasını çıkarıp 475 kuruşun üç lirasını içine attı. Sandığı kapadı sonra; üstüne kurdelesini, kurdelesinin üstüne de 175 kuruşu koydu. Gitti, ayaklarını yıkadı; topuklarına basarak odaya geldi, ayaklarını kuruladı. Geceliğini giydi.

“Çay yapayım mı, Çete?” diye sordu.

“İstemem.”

“Şarap ister misin?”

“İstemem.”

“Git bir dolaş istersen. Açılırsın belki.”

“Yatsana sen artık!”

Elmas, yatağına girdi. “Allah rahatlık versin,” dedi. Yorganı başına çekti.

Çete İsmail hiç kıpırdamadan oturdu bir süre, hiçbir şey düşünmedi. Kızının yanına gitti sonra, yorganı kaldırdı. Elmas duvara çevirmişti başını, gözleri kapalıydı; gözlerinin ucunda birkaç damla yaş vardı. Çete İsmail, önce yastığa, sonra kızının yanaklarına, burnuna baktı. İslanmamışlardı.

“Artık bıraksak bu işi, Elmas,” dedi.

Elmas, gözlerini açmadan sordu: “Hangi işi?”

“Kravat bağlama işini. Ben her akşam üç lira veririm sana.”

“Biz bu işi para için mi yapıyoruz sanki!?”

“Ben de biliyorum para için yapmadığımızı.”

Bir şey daha söyleyecekti, söyleyemedi; eğildi, Elmas’ın alnını öptü.

“Gücenme be Elmas,” dedi. “Canım sıkılıyor bugün.”

Elmas’ın şiltesinin altındaki portakal sandıklarından birine vurarak, “portakallı rüyalar, güzel Elmas,” dedi.

Birdenbire babasının boynuna sarıldı Elmas. Gözlerini açtı. Sicim gibi akan yaşlar yanaklarından çenesine, oradan da Çete İsmail’in boynuna kaydı.

Hıçkırarak “Elmas elmaslık versin baba,” dedi; kendini yatağa attı.

Çete İsmail, ertesi sabah uyanınca, “Çete İsmail’in güçsüz adam olması tuhaf şey,” diye düşündü. Sonra kalkıp giyindi, sokağa çıktı. Elmas’ı uyandırmamıştı, çok erkendi daha. Üstelik pazardı. Sekize kadar uyurdu Elmas.

Sokaklar kalabalıktı. Herkes faytonlara, kamyonlara binmiş, kıra gidiyordu. Kıra, yani istasyona. Şehre üç ay önce gelmişti tren. İstasyon büyük bir trenle açılmıştı. Açılışından bir hafta sonra da eğlence yeri olmuştu. Halk, pazar günleri Alleben kıyısına gitmiyordu artık, istasyona gidiyordu. Rayların üstünde oturuyorlar, vagonlara salıncak kuruyorlar, marşandizlerin arasındaki daracık boşluklarda içki içiyorlar, pilav yapıyorlar, dolma dolduruyorlardı.

Çete İsmail bir gün önceki olayları düşünmemeye çalıştı. Stadin yanından geçerken, o gün oynanacak maçı, İpliksporlu arkadaşı Sonsuz Rıfat’ı hatırladı. Sonsuz Rıfat da herhalde istasyondaydı şimdi, o akşam kalkacak ekspresin yanına oturmuş, rakı içiyordu. Ama saat üçte maçı olduğu için öğleye kadar içerdi ancak, maçta iki gol atabilirse gece de devam ederdi içmeye, atamazsa birini döver, evine gidip erkenden yatarı.

“Sonsuz Rıfat’ı bulayım,” diye düşündü Çete İsmail. Maçlardan konuşursa, unutmak istediği bazı şeyleri unutturdu belki, Sonsuz Rıfat’ı yataklı vagonun dibinde Ekrem’le içki içerken buldu. Maçlardan konuştular; ama Çete İsmail hep başka şeyler düşündü o arada. Sonsuz Rıfat, komşu şehirden bir takımla yaptıkları maçta sağ elinin başparmağının nasıl kırıldığını, kırık parmakla oyuna nasıl devam ettiğini anlattı. Santrhaf oynamıştı o maçta, yine de üç gol atmıştı; gollerin birini de kornenden doğrudan doğruya atmıştı üstelik. Maç 3-2 sonuçlanacaktı ki İpliksporlu sağ açık durumu 4-2 yapmıştı son dakikada.

“Bizim dördüncü golü atan o it oğlu ite bir kötek çektim soyunma odasında... aklın durur,” dedi Sonsuz Rıfat. “Sonra da

gittim, parmağımı kıran o pezevengi dövdüm. Ama pezevenk toplamış arkadaşlarını, bizim otobüse geldi.”

Çete İsmail’in dinlemediğini farkedince kızdı.

“Biz de burada boşu boşuna konuşuyoruz. Ulan, âşık mısın nesin?”

Bir an düşündü Çete İsmail.

“Yok be, Rıfat,” dedi. “Aşk bizim neyimize! Bizim içimiz boşalmış artık.”

Sonra dayanamadı. “Eski bir arkadaşra rastladım da,” dedi. “Tuhaf oldum. Epeydir gördüğüm yoktu. Demek insanın yüreğinde bir şeyler birikiyor.”

Sustu. Biraz daha içtiler.

Bir süre sonra, “Çok sevdiğim bir arkadaş,” dedi Çete İsmail.

“Anlaşıldı,” dedi Sonsuz Rıfat. “Maçtan sonra kaçırılım ister-sen. Sende gönlü yoksa bile kaçırırız o arkadaşını... Ne biçim arkadaşsa...”

O ana kadar susmuş olan Ekrem, “Gönülsüz namazı gök almaz,” dedi. Kalktılar. Sonsuz Rıfat’la Ekrem kulüp lokaline uğrayacaklardı. Çete İsmail şehirde dolaştı; üçte maça gitti. Maç dörde doğru başladı. Başladıktan beş dakika sonra Çete İsmail stattan ayrıldı. Güney Otel’nde kalmakta olan o kadını buldu.

6

“Sen git, Ekşi Selim. Ben basarım gazeteyi.”

“Sahi mi?”

“Anahtarı da al. Dışardan kilitlersin.”

“Sen?”

“Ben burada yatacağım bu gece.”

“Elmas?”

“Annesine yolladım Elmas’ı. Onda kalacak artık.”

“Annesinde mi kalacak? Bir daha almayacak mısın yanına?”

“Unutma, yarın erken gel. En geç altı buçukta burada ol.”

Ekşi Selim, ceketini giyerken, “Makineye hız verme, klişeler fırlıyor. Ağır ağır bas. Zaten topu topu iki yüz tane,” dedi.

Kapı kilitlendikten sonra masasına oturdu Çete İsmail. Cebindeki anahtarla çekmeceyi açtı, sigara paketini çıkardı. Ama kibrit bulamadı. Kapının yanındaki sehpanın üstünde duran elektrik ocağının fişini taktı. Hemen yandı ocak. Çete İsmail, sigarasını yaktıktan sonra fişi çekti, masasına oturdu yine. Bir İstanbul gazetesinin bulmacasını çözdü. Bulmacayla birlikte sigarası da bitti. Kalkıp içeriye geçti. Sayfalar bağlanmış, ortadaki masanın üstünde duruyordu. Ön sayfasının provasına baktı. Önce sayfanın altına ilişti gözü: “İplikspor 2-0 galip. Kırmızı-mavilerin gollerini Rifat ile Sedat attılar.” Çete İsmail gülümsedi. Yukarıya kaydıda gözü. Günün önemli haberi, “Fıstık Kooperatifinde Skandal” başlığıyla verilmişti. Harfleri dağıtmamaya çalışarak o haberi çıkardı. Kurşunları arka sayfanın yanına koydu. Boşalan yere kalın çizgilerle kocaman bir çerçeve çekti. Çerçevenin ortasındaki boşluğa baktı bir süre. Sonra yazıhaneye gidip çekmecesini açtı, klişelerin arasından bir klişe seçti. İki yıl önce çektiirdiği bir fotoğrafının klişesiydi bu; bir tahtaya çaktı. Sayfadaki boşluğun tam ortasına yerleştirdi. Matbaadaki en büyük harflerle bir başlık dizdi: “Çete İsmail İntihar Etti”. Başlığın son harfini, “i”yi bulamadı; kasadaki “i”ler bitmişti. “Kooperatifi’nde”ki iki “i”den birini kullanarak başlığı tamamladı; klişenin üstüne yerleştirdi. Sıra alt başlıktaydı şimdi. “Arkadaşımızın İntihar Sebebi Bilinmiyor”. Beğenmedi, değiştirdi: “Arkadaşımızın Neden İntihar Ettiği Bilinmiyor”. O satırı da ilk başlığın altına yerleştirdi.

Sonra alışkın ellerle haberi dizmeye başladı:

“Gazetemizin yöneticisi İsmail Orgun dün gece bilinmeyen bir sebepten intihar etmiştir. Yakınları arasında Çete İsmail

olarak tanınan arkadaşımız, matbaamızda kendini kravatla asarak hayatına son vermiştir. Ölümü büyük üzüntü yaratan Çete İsmail'in cesedini bu sabah matbaaya gelen gazetemiz makinisti Selim Aksoy bulmuştur. Gece saat bir sularında intihar ettiği sanılan Çete İsmail'in Elmas adlı bir kızı vardır. Arkadaşımızla ilgili bir yazıyı yarın gazetemizde bulacaksınız.”

Haberi klişenin iki yanına yerleştirdi. Sayfanın provasını çekti; hiç dizgi yanlışı yapmamış olduğunu görünce sevindi. Sonra karar verdi ansızın; satırları çıkarıp ilk iki cümlede bazı değişiklikler yaptı:

“Gazetemiz yöneticisi İsmail Ongun dün gece intihar etmiştir. Yakınları arasında Çete İsmail olarak tanınan arkadaşımız, matbaamızda kendini tabancayla vurarak hayatına son vermiştir.”

İkinci başlığı da değiştirdi. “Arkadaşımızın Neden İntihar Ettiği Bilinmiyor” cümlesini dağıttı; yerine, “Elmas'ın Babası Kendini Tabancayla Vurdu” cümlesini dizdi.

Sayfaları baskı makinesine taşıdı, yan yana koydu. Gazeteyi bastı. Yüz tabaka kâğıt kullanacaktı aslında; sonra kâğıtları çevirip arkalarını da basacaktı. Ortadan kesilince iki yüz gazete olacaktı elinde. Ama yanlışlıkla iki yüz tabaka kâğıt kullandı. Kâğıtları çevirirken, yapmış olduğu yanlışın farkına vardı. “Zararı yok, Çete İsmail'in ölüm haberi gazeteyi daha çok satırır nasıl olsa,” diye düşündü.

Baskı sona erince, gazetelerden birini alıp inceledi. Basarken bakmamıştı. “Siyah çerçeve güzel olmamış, keşke çiçekli bir çerçeve kullansaydım,” diye düşündü. Gazeteyi yerine bıraktı. Yazıhaneye geçti; çekmecesindeki tabancayı alıp baskı makinesinin yanına döndü. Şarjörü çıkardı, o tek kurşuna baktı. “İnşallah elim titremez,” diye düşündü.

“Bugün rekor kırdık,” dedi Elmas. “Tam yirmi bir lira.”

“O zaman tatil edelim,” dedi Çete İsmail.

“Bana bir güzel çay yap.”

Eve girerlerken Elmas’ın aklına geldi.

“Sahi, kiminleydin dün gece?”

“Ben banaydım.”

“Atma be Çete.”

“Seninleydim hep. Sabah olsa da gelip seni annenden alsam diye bekledim durdum.”

“Beklerken bir şey yapmadın mı?”

“Ekşi Selim’in bastığı dört yüz gazeteyi kestim, kırptım, çu-
vallara doldurdum. Sonra yenisini bastım. Sabaha kadar da
şarkı söyledim.”

ŞEKERCİ ASIM

1

Şekerci Asım yine kaleden kına savurdu:

“Alayınıza birer torba kâğıdı şeker vereceğim. Yeter ki siz dua edin, şu iş olsun.”

O işin ne olduğunu hiçbirimiz bilmiyorduk. Bildiğimiz bir şey vardı: O iş olsa da, Şekerci Asım değil alayımıza, tekimize bile bir tanecik akide şekeri vermezdi.

Şekerci Asım'dı o. Arefesi bayram etmezdi. Söz verirdi boyuna ama verdiği sözü tuttuğu görülmemiştir.

Şekerci Asım, keyfinin aptalı.

2

Ali, Şekerci Asım'ı Alleben'de çimerken görmüş, onu anlatıyor.

“Koskoca adam. Bizim çimdiğimiz yerin az ötesinde suya girmiş. Bir çalının ardına sinip baktım. Çimmiyor. Suyu dövüyor. Dikilmiş derenin orta yerinde, iki elini iki yumruk etmiş, suya vuruyor. ‘Ulan, Sabahat nerde?’ diye bağıyor. Belki yarım saat suyu dövdü. Sonra çıktı, giyindi, namaz kıldı. Ben de gittim.”

3

“Suyu mu dövmüşüm? Senin aklın basıyor mu böyle şeyi?”

“Görmüşler. Belki yarım saat suyu dövmüşsün.”

“Ulan, deli miyim ben? Suyu döveceğime, gider, o ‘gördüm’ diyen deyyusu döverim. Kim görmüş?”

“Ali.”

“Şuna bak. Çerçinin çığırdığına inanmıyor da, eşeğin bağırdığına inanıyor.”

4

Şekerci Asım, zarfı elime tutuşturdu.

“Gider, Gül Palas’ın karşısına oturursun. Sabahat yarım saat sonra çıkar. Tam faytona binerken bunu verirsin. Öteki kızlara verme ha. Sabahat’ı biliyorsun, değil mi?”

“Biliyorum.”

“Bunu verirsin. Bir şey deme. Zarfı ver, yeter.”

5

Gül Palas’ın karşısında uyuyakalmışım.

Şekerci Asım kızdı.

“Beceriksiz!” diye bağırdı. “Bir batman ekmekle bir it ayartamazsın.”

Kaç yaşında olduğumu sordu.

“On bir,” dedim.

Pofladı. Biraz dükkânın içinde dolandı. Bir kâğıda dört akide şekeri koyup bana uzattı.

“Kilci eşeği gibi yüzünü sallandırma. Yarın verirsin.”

Sabahat, “Senin adın ne?” dedi.

“Şahin,” dedim.

Sabahat, zarfı çantasına koydu.

“Yarın bu saatte buraya gel, cevabını al.”

Dükkâna girdiğimde, Şekerci Asım’la Hasırcı Hamdi çay içiyorlardı.

“Ne oldu?”

“Cevabını yarın verecek.”

Şekerci Asım, Hasırcı Hamdi’ye döndü:

“Bu gece saza gidelim.”

“Otur oturduğun yerde,” dedi Hasırcı Hamdi. “Bu yaştan sonra.”

“Yaşımda ne var?”

“Ulan, bir damarı kırık için ne hale düştün!”

“Bana bak Hasırcı Hamdi, Sabahat’a ‘damarı kırık’ deme.”

“Derim ulan. Kırk beş yıllık dostunum senin. Ben demeyeyim de kim desin! Ocağında kül görmüş adamsın sen. Zaten gittin İstanbul’a, sattın savdın, döndün, şu dükkâna sığındın. Otur artık oturduğun yerde. Bu işi de bıyığına bulaştırma.”

“Bıyık benim, kime ne!” diye bağırdı Şekerci Asım.

Sonra kalktı. Pofladı.

“Ne diyeyim, Hasırcı Hamdi? Belki doğrusun. Ama peştamal ıslandı bir kere.”

Şu Şekerci Asım'ın vurduğu çok ama öldürdüğü yok.

İşi olursa, and etmiş, Şerbetçi Hıdır'ın tuluğunu alıp onun yerine bir gün Macı Hüseyin'in sinemasında meyan şerbeti satacak, o günün akşamına da Camlı Kahve'nin önünde sebil dağıtacakmış.

“Ne işiymiş bu?” dedi Ömer.

İçlerinde bir ben biliyordum.

Söyledim.

Ömer, “İstanbul'dan gelen mi?” dedi.

“Sabahat.”

“Onun derdi yok da, Şekerci Asım'a mı gidecek?”

Meyan şerbeti dağıtacakmış. Ali'ye bakarsan, Şekerci Asım, doğmamış oğlana don biçiyor.

Asım, Haydarpaşa'da trenden indiğinde, cebinde yirmi bin lirası vardı. Karaköy'e geçti; bir otele, denize karşı bir odaya yerleşti. Beyaz gömleğini giydi. Günde üç liradan, bir ay kalsam doksan lira eder. İki ay kalsam yüz seksen lira eder. İyi. Ulan Asım, sen minareye dışından çıkarsın. Üç ay kalsam iki yüz yetmiş. Otelciye, Beyoğlu'na nasıl gidildiğini sordu. Tramvaya bindi. Taksim'de inip biraz dolaştı. Sonra yürüye yürüye otele döndü. Ertesi sabah Beyazıt'a gitti. Adını daha önceden duyduğu Küllük'te bir kahve içti. On dakika sonra sıkıldı. Laleli'den Aksaray'a indi. Yine Beyazıt'a döndü. Sarı tramvaya binip Taksim'e gitti. Buralara gelmişsin, bir sinemaya girilmez mi! Yıldız Sineması. Yok, bir başkası olacaktı. İpek'e bir bilet aldı. Koltuklar da rahatmış. Bakalım film kopacak mı? Hiç kopmadı. Ama Türkçe değil. Kim okuyacak o yazıları? Film bitince çıktı. Bir saza girsem mi? Daha erken.

Hem boyunbağım da yok. Çuha giymedikse kenarını gördük. Boyunbağsız girilir mi! Yarın gelirim. Otele döndü. Ertesi akşam saza gitti. Kapıda çiçek satan kadından bir karanfil alıp yakasına taktı. İçerde yedi lira harcadı. Çıkınca, çiçekçiyle konuştu biraz. Müzeyyen. İki gün sonra Müzeyyen'in evine gittiler. Orada Sabahat'ı tanıdı. Altı yaşında bir kız. Ertesi akşam, Japon Mağazası'ndan aldığı bebeği götürdü Sabahat'a. Bir ay sonra babasına telgraf çekti. "Acele para gönderin." Aslında epey parası vardı daha. O gece, otelde kendisine bir telgraf buldu. Babasının ölümünü bildiriyorlardı. Ertesi sabah trene bindi. Cenazeye yetişemedi. On gün sonra yine İstanbul'daydı. Elli bin lirası vardı bu kere. Müzeyyen'e Soğanağa'da küçük bir ev aldı. Bu ne keyif ulan, Kırım oğlunun kellesini mi kestir? İstanbul'da işim bitti artık. Şehrine döndü. Şekerci Asım oldu.

10

Gül Palas'ın karşısına varmıştım ki Sabahat çıktı geldi.

"Sabahtan beri seni bekliyorum."

"Bu saatte dediydin."

Yüzünde gözünde boya yok. Ömer'le Ali, okul duvarına çıkmışlar, bizi gözlüyorlar.

"Mektubu yollayanın dükkânı nerede?"

"Cevabını ver, ben götürürüm."

"Sen beni götür."

Hah, aş pişti, kaşık üstüne dikildi.

Düştüm öne, Şekerci Asım'ın dükkânına gidiyoruz. Hızlı hızlı yürüyorum, bana yetişemesin, ardımdan gelsin diye. Nerde! O beni geçecek.

Dükkânın önünde durdum. Sabahat içeri daldı.

“Asım Amca!”

Asım Amca mı? Bu Şekerci Asım, kesilmedik karpuz. İçinden ne çıkacağı belli olmaz.

11

Şekerci Asım dükkânını sattıktan sonra Sabahat'ı bir daha görenimiz olmadı. Osman, “Dayım görmüş,” diyor. Şekerci Asım onu Narlı'dan İstanbul trenine bindirmiş. Otobüsle de gitmemişler istasyona. Artık neyle gittilerse. Gizlice. Issız eve it girer gibi.

12

Şekerci Asım sözünün adamıymış. Geçen hafta başı, cumartesi öğleden sonra, Şerbetçi Hıdır'ın tuluğunu alıp Macı Hüseyin'in sinemasında meyan şerbeti sattı. Sonra Hıdır'ın evine gitti. Tuluğu doldurdu. Camlı Kahve'nin önünde sebil dağıttı. Yine Hıdır'ın evine gidip tuluğu bir daha doldurdu. Alleben'e vardı. Tuluğu kaldırdığı gibi dereye boşalttı. Derede su yerine tam kırk bir gün meyan şerbeti aktı.

MACI HÜSEYİN

1

“İki çocuk vardı. Benim yaşımdaydı ikisi de. Yok yok, biri daha küçüktü. Üç yaş küçük. Oğuzeli yolundaydılar. Kasaba uzaktan görünüyordu. Oğuzeli’nde dinamitle tuttuğumuz balıklar var ya, ırmakta –işte ikisinin de elinde birer balık vardı öyle. Telgraf tellerinin üstünde balık yarıştıyorlardı. Kuyruklarından tutup tellere koyuyorlardı onları.

Macı Hüseyin, “Peki, boyları tellere yetiyor muydu?” diye sordu.

“Yetiyordu. Direkler kısacık. Çocukların bellerine geliyordu ancak. Ya da çocuklar büyüktü.”

“Kim kazandı yarışı?”

“Bilmiyorum,” dedi Mehmet Ali. “Sonunu görmedim.”

Macı Hüseyin, çakısını mindere bıraktı. Tahta tabancayı Mehmet Ali’ye uzattı.

Mehmet Ali tabancayı aldı. Önce bir buluta, sonra afişteki tek İ harfinin noktasına çevirdi.

“Eline sağlık, Hüseyin Amca,” dedi. “Yalnız şurasında bir tümsek var. Onu yontmamışsın.”

Macı Hüseyin güldü:

“Orası yontulmaz. Arpacık derler ona. Nişan alırken gerekli.”

“Ben adam vururken nişan almam ki. Sen bunu yont.”

Macı Hüseyin, çakısını bir sallayıpta yok etti arpacığı.

2

“Düşümde karşıma Dülük Baba çıktı. Bana soru sordu.”

“Ne sordu, Mehmet Ali?”

“Sana niye Macı Hüseyin dediklerini sordu.”

“Sen ne dedin?”

“Ben de dedim ki... Sana niye Macı Hüseyin dediklerini anlattım.”

“Sonra?”

“Sonra Dülük Baba gitti –ben uyanayım diye.”

“Onun Dülük Baba olduğunu nereden anladın?”

“Sakallıydı.”

“Ben de sakallıyım.”

“Sen Hüseyin Amca’sın. O Dülük Baba.”

Mehmet Ali, eve giderken hatırladı. “Dülük Baba olduğunu nereden mi anlamıştım? Onu Dülük Dağı’ndaki mağarada görmüştüm de ondan.”

3

Hacılar, Başpınar’da kalmışlardı. Şehre girmiyorlardı. Kırgındılar. Haber yolladılar.

“Âdettir, Hacdan dönen karşılanır. Bizi karşılamaya gelmezlerse biz de şehre gitmeyiz.”

İçlerinde sadece Hüseyin oyunbozanlık etti. “Nâlet oğlu nâletler,” dedi. “Gittiyseniz gittiniz Hacca. Karşılamaya köçek çıkarsa hacılığınız katmerli mi olacak?”

Şehirden gelen süslü otomobillere, otobüslere binmedi. Elinde bavulu, dokuz kilometreyi tek başına yürüdü. Eve varınca, kapıyı açan büyük oğluna, “Bu gecedен sonra sinema yine benim,” dedi.

Oğlu, Hüseyin’in elini öptü.

“Sen hacı oldun, baba,” dedi. “Artık sinemacılık etmen yakışık alır mı?”

“Hacılığım batsın,” dedi Hüseyin. “Sen şimdi dolmuşa bin, Adana’ya var, ne kadar göbekli film bulursan topla getir.”

Karısını bile görmeden sinemaya gitti sonra. Kapıya, afişlerin önüne oturdu. Makinisti yollayıp bir şişe rakı aldırdı bakkaldan.

O günden sonra Hüseyin’e Hacı Macı Hüseyin demeye başladılar. Zamanla “Hacı” düştü, Hüseyin’in adı Macı Hüseyin kaldı.

4

“Enver Vecdi. Emine Rızık. Beşare Vakim.”

“Başka?”

“Yusuf Vehbi tabii. Ümmü Gülsüm. Abdülvahap.”

“İyi öğrenmişsin, Mehmet Ali.”

“Şark Yıldızı Tahiyye Karyoka. Sana anlatmayı unuttum, Hüseyin Amca. Salı günü onu görmüştüm. Sütunların ardındaydı. Bir sütunun ardına giriyor...”

Macı Hüseyin, Mehmet Ali’nin sözünü kesti:

“Sütun sözünü nereden öğrendin?”

“Babam söylemişti filmi seyrederken.”

“Sonra?”

“Bir sütunun ardına giriyor, başka bir elbiseyle çıkıyordu. Filmdeki gibi. Sonunda bir sütunun ardına girdi, bizim kalenin burcundan çıktı. Kendini kaldırıp aşağı attı. İki kapılı hana doğru. Tam o sırada gökten bir bulut indi, Tahiyeye Kar-yoka’ya taht oldu. O da ölmedi.”

Mehmet Ali, küçük kürsünün üstündeki meyan şerbetini içti. Önüne bakarak, “İki kişi daha var,” dedi. “Biri Leylâ Murat.”

“Onu daha önce niye söylemedin peki?”

“Güzel de ondan.”

“*Paşanın Kızı*’ndaki paşanın kızı.”

“O da mı güzel?”

“Eh işte. Ama ninem benimle eğleniyor. Büyüdüğüm zaman paşanın kızı bana varacakmış.”

Bir süre konuşmadılar.

Sonunda, “Hüseyin Amca,” dedi Mehmet Ali, “kendini kaleden atsan sen de ölmezsin, değil mi? Gökten bir bulut iner, taht olur sana.”

“Ben uçarım,” dedi Macı Hüseyin.

“Nasıl uçarsın?”

“*Dev Adam*’da görmedin mi? ‘Şazem’ deyip nasıl uçuyor.”

Mehmet Ali güldü.

“Niye güldün, Mehmet Ali?”

“Hiç.”

“Söyle, söyle.”

“Sen ‘Şazem’ demezsın. Desen desen ‘Mazem’ dersin.”

5

Avlu serindi. Mehmet Ali, afiş tahtasını zerdali ağacının altına koydu. *Mihracenin Gözdesi*’yle *Casus Kıran*’ın afişlerini özen-

le söktü, katladı. Yeni çıkacağı iki afişi eliyle düzeltti. Üste *Dev Adam*'ı, alta da *Fedailer Mangası*'nı çaktı. Sonra tahtayı sırtladı, avluda dolaşarak bağırmaya koyuldu.

“Dikkat, dikkat! Bugün gündüz...”

Saati hatırladı birden. Altıyı geçmişti. Baştan aldı:

“Dikkat, dikkat! Yarın gündüz saat iki buçukta sinemamızda iki şaheser film. Başrolünü Tom Tyler'in oynadığı *Dev Adam*. Otuz altı kısım tekmili birden. Eşsiz bir şaheser daha: *Fedailer Mangası*. Başrollerde: Cary Grant, Douglas Fairbank, Victor Mclaglen.”

Yukarı kata çıkan merdivenin başında Nezihe Hanım'la burun buruna geldi.

“Filmler değişti, öyle mi?” dedi Nezihe Hanım.

“Değişti.”

Mehmet Ali'nin annesi, Emine Hanım, söze karıştı.

“Hep böyle bu,” dedi gülerek. “Eve gelen de sinema var sanıyor. Bahçede afişleri görünce...”

“Yarın *Dev Adam* var,” dedi Mehmet Ali. “Ama sen onu sevmersin. *Fedailer Mangası*'nı görürsün. Bir adı da *Gunga Din*. Victor Mclaglen oynuyor.”

“Kim oynuyor?”

Mehmet Ali iç çekti. “Doğru,” dedi. “Sen nereden bileceksin Victor Mclaglen'i? Neyse, aynı filmde Joan Fontaine de var.”

Emine Hanım, “Hep böyle bu,” dedi yine. “Bütün artistleri, bütün filmleri bilir. Görmediklerini bile... En iyi dostu Macı Hüseyin. O koskoca adam da bununla arkadaşlık ediyor. Çocuk gibi.”

Nezihe Hanım, Mehmet Ali'ye eğildi:

“Büyüyünce artist olacaksın herhalde.”

Mehmet Ali, kaşlarını kaldırarak, “Hayır,” dedi, “sinemacı olacağım.”

“Ben sana Robert Taylor’u vereyim, sen bana John Garfield’i ver, Hüseyin Amca.”

“Ama Robert Taylor daha ünlü.”

“Olsun. John Garfield’in geleceği parlak.

Macı Hüseyin bir kahkaha attı.

“Amma söz haa... Nereden duydun bunu?”

“Veriyor musun, vermiyor musun?”

“Dur bakalım, madem geleceği parlakmış, bir düşüneyim.”

Sazcı Hanefi, “Fotoğraf mı değişiyorsunuz?” diye sordu.

“Yoo,” dedi Mehmet Ali, “kendilerini değiştiriyoruz.”

“Anlamadım.”

“Zararı yok, anlama,” dedi Macı Hüseyin.

“Bütün artistleri paylaştık,” dedi Mehmet Ali. “Bazıları benim oldu, bazıları Hüseyin Amca’nın.”

Sonra Macı Hüseyin’e döndü yine:

“Söylesene, veriyor musun, vermiyor musun? Robert Taylor’u vereyim, yanında da John Payne’yi vereyim.”

“John Wayne’yi verirsen olur.”

“John Wayne’yi vermem, John Payne’yi veririm.”

Macı Hüseyin bir yudum daha aldı rakısından. Gülümsedi. Tespihini Mehmet Ali’nin sağ kulağına astı.

“Peki,” dedi, “verdim gitti.”

“Bu gece düşümde seni gördüm, Hüseyin Amca. Kaleye çıktın. Aşağıda bando çalışıyordu. Senin sırtında bir pelerin vardı. Elinde de bir kılıç. Ama kehribardan yapılmıştı kılıcın. Yakın-

dan bakınca tespihe benziyordu. Boğum boğumdu. Uzaktan bakınca kılıçtı. Kılıcını bir salladın, Kalealtı'nda kim varsa hepinin sakalı kesildi, göğsü sakal yağmaya başladı. Sen de güldün. Kendini kaldırıp kalenin burcundan attın. İşte o sırada, sen havadayken tam on iki kişi göründü bulutlarda. Gary Cooper, Tyrone Power, Wallace Beery, Humphrey Bogart, Errol Flynn, Charles Laughton, Bela Lugosi, Peter Lorre, J. Carrol Naish, Pedro Armendariz, Henry Fonda, bir de Sydney Greenstreet. Ellerini uzatıp seni tuttular. Öff, Hüseyin Amca, ne talihlisin!”

“Neden, Mehmet Ali?”

“Bu on iki kişi bir olup kimin yardımına koşmuş bugüne kadar?”

8

“Mehmet Ali, hazırlan, yarın Adana'ya gidiyoruz. Babana söyledim.”

“Adana'dan film mi alacağız, Hüseyin Amca?”

“Film alacağız. İstersen bir film de sen seçersin.”

“Seçerim seçmesine de, Karabıyık'tan geçeceğiz, değil mi?”

“Yoo,” dedi Macı Hüseyin. “Niye geçelim Karabıyık'tan?”

“Narlı'ya gitmeyecek miyiz? Trene binmek için.”

“Salih'in taksisiyle gideceğiz. Sen, ben, Salih. Narlı'dan geçmeyeceğiz ki. Dosdoğru Fevzipaşa'dan gideceğiz. Hem ne varmış Karabıyık'ta?”

“Uçurum var, Hüseyin Amca. Yalan mı söyleyeyim, o uçurumun yanından geçerken korkuyorum. Ne zaman Narlı'ya gitsem, ne zaman Narlı'dan gelsem, Karabıyık'ta gözlerimi yumuyorum.”

“O da uçurum mu, Mehmet Ali! Sen yarın asıl Gâvurdağı'nı göreceksin.”

“Çok mu yüksek?”

“Sen korkacak adam mısın, Mehmet Ali! Bir şey olursa, başlarsın uçmaya. Hem baksana, bana bile on iki kişi gelmiş. Seni kurtarmaya on iki bin artist koşar.”

9

Macı Hüseyin, Mehmet Ali’yi göstererek, “Bak, bunu iyi tanı,” dedi. “Üç yıl sonra bütün filmleri o seçecek.”

Nihat Bey, “Başımın üstüne, Hüseyin Bey,” dedi.

“Bugün de bir film beğendir bakalım.”

“Nasıl bir şey olsun?”

Mehmet Ali, gazoz şişesini masaya bıraktı. Duvarlardaki afişlere bir daha baktı.

“Arturo de Cordova’lı film var mı?”

“Bizde o adamın filmi yok.”

“Anlaşıldı,” diye düşündü Mehmet Ali. “Arturo de Cordova’yı bilmiyor.” Sonra, “Peki, Akim Tamiroff’un filmi var mı?” diye sordu.

“Onun da yok. Ama Walt Disney’in bir filmi geldi. *Uçan Fil Dumbo*. Onu vereyim istersen.”

“Tamam!” dedi Macı Hüseyin. “Sen gel, bu filmi seç, Mehmet Ali.”

Mehmet Ali, “Onu sen seç, Hüseyin amca,” dedi. “Baksana, adı bile *Uçan Fil*.” Güldü.

Macı Hüseyin de güldü. Nihat Bey’e, “Bu filmi de koy listeye,” dedi.

Mehmet Ali, başparmağıyla gazoz şişesinin ağzını kapattı. Şişeyi salladı. Sonra gazozdan bir yudum aldı.

“John Carradine’nin, Andy Devine’nin filmleri var mı?”

Nihat Bey, Macı Hüseyin'e, "Gözünüzü seveyim, kim bu herifler be?" diye sordu.

Mehmet Ali, "Filmlerin listesi varsa ona bakayım," dedi.

İki dakikada filmi seçmişti:

"*Cehennem Yolcuları*'nı alıyoruz."

Kalktılar.

Nihat Bey, "Bu akşam kalaydınız," dedi. "Gelmenizle gitmeniz bir oluyor."

"Sağolasın," dedi Macı Hüseyin. "Yolcu yolunda gerek. Çok bile oyalandık. Sinema bizi bekler."

Çıkarlarken Mehmet Ali kapıda durdu. Döndü.

"*Cehennem Yolcuları*'nda hem John Carradine var hem Andy Devine."

10

Operatör Kadir Bey, "Ağlamayın artık, Emine Hanım," dedi. "Siz yine şükredin. Bir kırıkla atlattı. Şimdi uyuyor. Çocuk bu, bir aya kalmaz, top peşinde koşar. Salih'le Macı Hüseyin'e bakın. Biri gitti, öteki gitti gidecek."

Emine Hanım'ın kocası, Hasan Bey, "Macı Hüseyin'de hiç mi umut yok?" diye sordu.

"Yok, Hasan Bey. Sen de gördün. Oğullarını eve yolladım. Annelerini şimdiden alıştırırsınlar diye."

Sonra bağırmaya başladı:

"Zaten onda kafa olsa Adana'ya Salih'in taksisiyle mi giderdi? O herifle Kavaklık'a bile gidilmez!"

Ben demedim mi uçabilirsin diye, Hüseyin Amca. Uçabilirsin diye. Gâvurdağı'ndan. Oradan bile. Karabıyık mıydı yoksa? İşte gidiyoruz. Uçabilmek. Uç, Hüseyin Amca, uç, Hüseyin Amca. İster Şazem'li, ister Şazem'siz. Havadayız. Aşağıda Fevzipaşa. Aşağıda Dülük Baba. Yanında Andy Devine. Oğlanın serserisi. Kanat takmadan uç. Uç. Uçan. Uçan Fil Dumbo. Sırtında cehennem yolcularıyla. Dülük Baba'nın sakalına karışıyor bulutlar. Bulutların arasında Fevzipaşa'dan Oğuzeli'ne telgraf telleri. Balık ya bir kere gördüm, ya iki. Resimlerini gördüm. Ama Buck Jones'in kendisini gördüm, her yerdeydi. Gâvurdağı'nın üstündeydi, Alaman Pınarı'na eğiliyordu. Eğilip suları topluyor, vahşiler sular saçıyordu. Sular yakıyor beni. Yanıyorum. Her damla koluma değdikçe cızz diye ses çıkıyor. Yoksa o ses Geronimo'nun çılgılığı mı?

Uç, Hüseyin Amca. N'olursun uç. Uçamasan da korkma. Uçamasan da Tahkiye Karyoka bile gelir sana, Paşanın kızı bile gelir sana, Leylâ Murat bile gelir sana. Beşare Vakim bile gelir sana. Hepsi kurtarır seni. Sen Macı Hüseyin'sin çünkü. Gary Cooper kurtarır, Errol Flynn kurtarır, Kane Richmond gelir kurtarır, kimleri kimleri kurtarmışlardı, seni mi kurtarmayacaklar, uçamazsan da üzülme, sana incili bir taht uzatırlar.

Bırak kendini onlara, Hüseyin Amca.

Yer yaklaşıyor mu, toprak yaklaşıyor mu, Fevzipaşa İstasyonu, evlerin damları mı yaklaşıyor?

Tyrone Power. Senin gibi bir dayım olsun isterdim. Ne bekliyorsun daha? Gel. Toprak yaklaşıyor.

Wallace Beery. Ata bile gerek yok. O koca göbeğinle bile koşarsan yetişirsin. Hüseyin Amca, herkesin, her şeyin Macı Hüseyin'i uçmayı unuttu mu ne? Gel. Gel. Yaklaşıyor.

Bela Lugosi. Şandu'sun ama severdik seni. Sen ölünce de yalan-

dan sevinirdik. Drakula olur, yarasa olur, uçarsın. Uç. Gel. Tut sakalından, kurtar Hüseyin Amcayı. Uçur onu. Şatonu göster havadan. O benim Hüseyin Amcam. Utandırma beni. Bak, bak, bak. Yaklaşıyor toprak.

Uyuyor muyum şimdi? Terliyor muyum? Johnny Mack Brown. Uykudan düşe mi sesleniyorum? Düşten Fevzipaşa'ya mı? Gâvurdağı'ndan gişeye mi? Terden bakırcılara mı, köşkerlere mi? Douglas Fairbanks. Bir de Jr vardı sonunda. Ne demek? Niye hiç düşünmemişim şimdiye kadar? Şimdiye. Geleceksen gel şimdi. Yoksa hiçbiriniz gelmeyin. Hiçbir zaman. Ama gelirsiniz. Fevzipaşa'daki testiye bile görür oldum. Yaklaşıyor testi.

Yaklaşıyor testi. Siz neredesiniz?

Ama biliyorum. Elimi uzatıp testiye dokunacağım anda bile korkum yok. Yetişeceksiniz. Yalancı çıkarmayacaksınız beni. Utandırmayacaksınız beni. Korkum yok. Ama korkuyorum.

Yedi deryanın korsanları, forsaları, yedi iklim dört bucağın kara bayrakları, şaheser filmleri, kovboyları, kılıçları, otuz altı kısımların şapkalıları, harikaları, muhteşemleri, eşsizleri, akıllara durgunluk verenleri, tekmili birdenleri, çöl aslanları, kaplan kadınları, Morgan'ları, casus kıranları, âşıkları bile, umutsuz âşıkları bile, piyano başında şarkı söyleyenleri bile, gülmekten katılacaksınızları, deniz ejderleri, görünmeyen adamları, kısmen renklileri, başlama zilleri, tahta iskemleleri.

Utanmıyor musunuz? Neredesiniz.

12

Macı Hüseyin, elini uzatıp Mehmet Ali'nin saçlarını karıştırdı. Sazcı Hanefi'ye, "Ben onu bunu bilmem," dedi, "bu oğlanın artistleri olmasaydı benim namazımı iki ay önce kılmıştınız."

